



## **Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo  
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm  
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

**Mezger, Paul**

**Augustæ Vindelicorum, 1695**

§. I. Deus cognoscit omnes creaturas secundùm esse proprium ipsarum.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

istae rationes identificentur cum Divina essentia, & ad lineam intelligibilem pertineant.

Resp. nego sequelam ejusque probationem distinguo: Nihil est multiplicabile præter relationes, formaliter, conc. virtualiter nego. Si dicas: quæ pertinent ad eandem lineam sub eodem objecto formali, non multiplicantur virtualiter; sed omnes idæ conveniunt sub eadem formali ratione in linea intelligibilitatis Divinæ: ergo non multiplicantur virtualiter.

Resp. quæ pertinent ad eandem lineam &c. non multiplicantur virtualiter, intrinsecè conc. extrinsecè, nimirum per connotationem ad creatu-

ras in particulari aliter & aliter imitantes & participantur Divinam essentiam, sic nego.

Ad confirmationem assigno paritatem ex S. D. loco cit. quod sapientia & ars in DEO se habeant, sicut principium quo DEUS intelligit; adeoque se tenet ex parte subjecti, & exprimit unitatem; atque idea est, quod DEUS ut diversimodè imitabile intelligit, ideòque se tenet ex parte objecti per modum prototypi, multiplicabilis juxta connotationem plurium objectorum per ideas extrinsecè specificabilium, unde idea non habet rationem attributi.

## ARTICULUS IV.

## In quo medio DEVS cognoscat creaturas?

## SUMMARI A.

1. Cognosci creaturas à DEO secundum formale esse ipsarum probatur auctoritate.
2. Evincitur ex ratione Divina providentiæ & scientiæ comprehensivæ.
3. Exponitur auctoritas Hieronymi apparenter contrarii.
4. Contra opposita sententia.
5. An non entium sit cognoscibilitas?
6. Rejicitur esse anticipatam creaturarum Henrici.
7. Et esse diminutum Scoti.
8. Creature possibile habent cognoscibilitatem in virtute causæ.
9. Realitas essentia possibile competit actu cognitionis Divinæ & logicæ in actu signato.
10. Cognoscens sit idem cum objecto cognitio per propriam quidditativam speciem, non quomodo-cunque.
11. Ex cognitione infinitorum possibile non sequitur numerus infinitus actu.
12. Varia Authorum placita de modo cognoscendæ creaturas.
13. Non cognoscuntur immediatè in se ipsis.
14. Auctoritates PP.
15. Ratio prima ex natura intellectiōnis.
16. Ratio secunda, quia forent objectum motuum Divinæ cognitionis.
17. Ratio tertia, quia non esset modus cognitionis perfectissimus.
18. Ratio quarta à paritate Theologia & virtutum Theologicarum.
19. Ratio quinta à paritate voluntatis Divinæ.
20. Rationes pro essentia, tanquam medio cognitio.
21. 22. 23. Offenditur necessitas negandi medium incognitum.
24. Quanam cognoscibilitas creaturarum subsistat in DEO?
25. Disparitas ad instantiam intellectus Angelici & humani.
26. Cognitio creaturarum in se ipsis non esset tantum imperfecta negativè, sed privativè.
27. Eliditur instantia de inæqualitate linearum.
28. Disparitas inter producibilitatem & cognoscibilitatem creaturarum.
29. Non est idem creaturas videri secundum esse proprium, & videri in se ipsis.
30. Exponitur auctoritas objecta Doct. Angelici.
31. 32. Solvuntur instantiæ de comprehensione solis & intellectus Angelici.
33. Quanam universalitas causet confusionem cognitorum.
34. Datur malorum cognitio in DEO.
35. Est de perfectione Divinæ scientiæ.
36. Cognoscuntur in formis oppositis.
37. Quomodo cognoscantur entia rationis?
38. Expediuntur due objectiuncula.

## §. I.

DEVS cognoscit omnes creaturas secundum esse proprium ipsarum.

Certum est, omnes creaturas tam possibile, 1. quàm actuales non tantum cognosci à DEO secundum esse eminentiale, & ideale, quod habent in DEO, estque ipsa increata DEI essentia; sed etiam secundum esse formale & proprium ipsarum, quod vel habere possunt, vel habent aliquando in propria mensura: ita enim clarè docet S. textus Hebr. 4. Non est ulla creatura invisibilis in conspectu ejus; omnia autem nuda & aperta sunt oculis ejus. Gen. 1. Vidit DEVS cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona. Prov. 16. Ecce calum & cali colorum, & abyssus, & universa terra, & quæ in eis sunt, in conspectu illius, &c.

Cum igitur verba scripti. in proprio sensu sint accipienda, ubi nullum obstat inconueniens, imò summa militat convenientia: ejusmodi cognitio creaturarum, quæ proprium, formale, & particulare cuiuslibet esse attingat, nullatenus est DEO subtrahenda.

Ratio est primò. Quæcunque subsunt divinæ Providentiæ, requirunt distinctam sui cognitionem: sed omnes creaturæ actuales subsunt divinæ providentiæ secundum esse suum proprium: ergo etiam secundum esse proprium debent cognosci: cumque hæc cognitio nullam dicat imperfectiōnem, sed metissimam perfectionem, DEO necessariò est tribuenda.

P

Secun-

Secundò. Cognitio comprehensiva causæ attingit omnia ad quæ se virtus causæ extendit, quæque in illa vel formaliter vel eminenter continentur, sed DEUS comprehendit suam omnipotentiam, quæ est causa omnium creaturarum in ipsa secundum proprias rationes contentarum: ergo etiam suâ cognitione attingit omnium creaturarum esse secundum proprias rationes ipsarum.

3. Nec obstat textus Hieron. in illud Hab. c. 1. *Mundi sunt oculi tui, ne videas malum.* ubi dicit S. P. *Absurdum est ad hoc DEI deducere majestatem, ut sciat per momenta singula, quot nascantur culies, quotq. moriantur, &c.* Optime enim S. Patrem exponit Mag. in 1. d. 39. §. 4. Nequaquam tanti Doctoris mentem esse, quod nullam Divinam sapientiam notitiam haberet rerum quarumlibet minimarum, quam & fides docet, & ratio: sed quod irracionales creaturas non respiciat illâ speciali providentiâ ordinativa mediorum tum sufficientium tum efficacium in finem beatitudinis adipiscendæ, quâ DEUS respicit creaturas racionales. quo sensu D. Th. inf. q. 22. a. 2. ad 5. exposuit illud Apostoli 1. Cor. 9. *Nunquid de bobus cura est DEO.*
4. Oppositam sententiam, quæ non nisi confusam creaturarum possibilium cognitionem DEO permittit, & Aureolo tribuitur, saltem erroneam, vel errori proximam censet Godoyus cum aliis Theologis, eò quod adverteatur evidenti discursui, & conclusioni deductæ ex una præmissa de fide & altera lumine naturali notâ; nempe *perfecta providentia creaturarum requirit distinctam notitiam illarum in particulari: (en! propositionem lumine naturali notam.) Sed DEVS habet infinitè perfectam providentiam omnium creaturarum: (en! propositionem fide certam) ergo DEUS habet distinctam notitiam omnium creaturarum in particulari.*

## §. II.

*Solvuntur objectiones.*

5. **O**bjic. primò. Quod in se actu non est, non est actu cognoscibile, sed creaturæ possibiles in se actu non sunt: ergo non sunt in se actu cognoscibiles. Major constat, quia cognoscibilitas est passio entis; quod ergo in se nihil est, in se quoque non est cognoscibile. Minor pariter videtur esse certa: nam sicut futura non habent esse, nisi in determinatione causæ; sic possibilia non habent esse nisi in potentia & virtute causæ.
6. Ad hanc objectionem Respondebat Henricus. quodl. 8. q. 1. & 9. quamvis creaturæ possibiles non habeant existentiam, habere tamen ab æterno verum aliquod esse reale, ratione cujus cognosci queant, quæ tamen sententia, si de esse physico loquatur, tanquam dissona principii fidei, quibus docemur, omnia liberè & in tempore à DEO producta fuisse, passim Theologorum censuris vapulat.
7. Mitior est responsio Scoti in 1. d. 35. & 36. ac alibi, ejusque sequacium, distinguentis minorem propositionis: creaturæ possibiles in se

actu non sunt secundum esse physicum & perfectum, conc. secundum esse diminutum, sive cognitum, secundum quod producitur ab intellectu divino in secundo instanti, in quo ipsas possibiles creaturas cognoscit, negat. Quod esse diminutum a jure medium esse inter ens reale & rationis, & participare de utroque, de ente reali, cum quo convenit in non repugnantia ad existendum, de ente rationis, cum quo convenit in negatione physica realis existentia. Sed & ista responsio magis intricata, quam extricat difficultatem, siquidem aliquid esse plus quam objectivum verèque efficienter productum intelligat: cum enim illud esse cognitum habet pro forma denominante divinam cognitionem, quomodo potest esse productum, cum forma denominans sit essentialiter improducta? si verò aliud non velit, quam quod creaturæ possibiles in secundo instanti intellectiois divine ab eadem denominativè prominent, & constituantur in esse cogniti, & nobiscum sentiant, nec nisi in modo loquendi differunt, prout subtiliter advertit Illustrissimus Reding q. 5.

Conformius ad mentem S. D. Respondeo negando maj. & ad ejus probationem dico, eodem modo aliquid cognosci, quo modo habet esse: si ergo tantum habet in causa, etiam tantum cognosci potest in causa: sic futura (ut infra dicemus) tantum habent esse in determinatione causæ, etiam secundum esse suum formale cognoscibilia sunt in determinatione causæ; possibilia quia tantum habent esse in virtute causæ, cognoscibilia sunt in virtute causæ. Cum proinde virtus Divinæ essentia & omnipotentia in se eminentissimè contineat omnes creaturas possibiles secundum omnia sua prædicata formalia, specificata & individualia, illa pariter secundum hæc prædicata formalia & particularia in sua essentia eorum causa cognoscit, ut mox dicitur. Ita insinuat S. D. hic q. 14. a. 9. ad 1. dicens: *dicendum, quod secundum quod sunt in potentia, sic habent veritatem, ea que non sunt acta, verum est enim ea esse in potentia, & sic sciuntur à DEO.* Item q. 2. de ver. a. 3. ad 12. *Dicendum, quod quamvis cognitio non sit nisi entis, non tamen oportet, quod illud, quod cognoscitur, sit tunc ens in sui natura, quando cognoscitur, &c.*

Sed dices: Creaturæ possibiles actu obijciuntur Divinæ cognitioni secundum esse suum proprium formale, distinctum ab esse & virtute Divinæ omnipotentia; ergo competit ipsis ab æterno actu aliquod esse reale distinctum à virtute causæ, quocirca Philosophi dicunt, essentias rerum esse ab æterno; verum quippe est ab æterno, quod homo sit ens, animal &c. & hæc veritas non est ab æterno in potentia, sed actu; præscindit enim ab existentia, & solum nominat realitatem essentia, quæ est necessaria, & æterna, immutabilis.

Resp. concessio anteced. distinguo consequens: ergo competit ipsis actu divinæ cognitionis & æternis ideantis talem veritatem, aliquod esse actuale, conc. independenter ab illa cognitione ideante, nego consequentiam, vel subdividuo consequens: competit esse reale secundum realitatem essentia logicè, & in actu signato, conc. secundum realitatem existentia physice, & in actu exercito, sic nego.

Objic.